

Theo Postma en Wim Bentvelzen

BLAUWDruk

KRONIEK VAN DE
NATIONALE POLITIE

Inkijkexemplaar

Uitgeverij Balans

Inhoudsopgave

INLEIDING	II
PROLOOG	23
<i>Een window of opportunity</i>	
1 'IN IEDER GEVAL HEBBEN WE EEN MOOI UITZICHT'	43
2 'KLANKBORDGROEP? DAT KAN DE LADING NIET DEKKEN'	55
3 EIGEN AMBITIE	64
4 'WELKOM IN DE CHAMPIONS LEAGUE!'	74
5 PROGRAMMAPLAN	86
6 ONTWERPWEKEN	97
7 'WIE IS STRAKS DE BAAS VAN DE POLITIE?'	119
8 SYSTEEMBREUK	128
9 APPLAUS IN DE TWEDE KAMER	156
10 'IK KAN GEEN STRIJD OP TWEE FRONTEN VOEREN'	183

11 'VERKLAAR DE POLITIEWET NIET CONTROVERSIEEL'	210
12 'LIEVER NU MET FOUTEN DE TOEKOMST IN EN DAN LATER OPLOSSEN'	228
13 KONINKRIJKEN IN DUIGEN	247
14 'ALLE BALLEEN OP DE HOFTOREN'	267
15 'ALLE SEINEN STAAN OP GROEN'	289
16 DAG I	308
17 'HELEEN IS MIJN ACHILLESHEL'	331
18 'WE VOELDEN DAT WE ONS DREIGDEN TE VERTILLEN'	335
19 SLAANDE DEUREN	352
20 'DOE JIJ DIT VRIJWILLIG?'	368
21 BEDENKINGEN	391
22 'DE KORPSLEIDING IS IN AANZIENLIJKE CONTROL'	406
23 'RUST EN DAADKRACHT'	423
24 EEN ZUCHT VAN VERLICHTING	445
25 'NATIONALE POLITIE OP KOERS?'	473
26 'HET IS IN IEDER GEVAL NIET ONDER ONS VANDAAN GEËXPLODEERD!'	497
27 'HET GAAT GOED MET DE POLITIE, ZOALS HET NU GAAT'	517

28 'LEG HET ONS DAN MAAR OP, MAAR DAN STOPT WAT ONS BETREFT DE SAMENWERKING'	538
29 'HOE LEG JE IN POSITIEVE TERMEN UIT DAT IETS NIET GOED GAAT?'	567
30 'WANNEER BARST DE BOM? EN: WIE LAAT DE BOM BARSTEN?'	595
31 'EEN RESET IS AAN DE ORDE'	622
TOT SLOT	671
Een nieuw begin	
VERANTWOORDING	681
DANKWOORD	707
NOTEN	711
BRONNEN	753
LIJST VAN AFKORTINGEN	759
ILLUSTRATIEVERANTWOORDING	761
PERSONENREGISTER	763

1 'In ieder geval hebben we een mooi uitzicht'

MAART – JUNI 2011

De start van Gerard Bouman als kwartiermaker

Toen Gerard Bouman eind maart 2011 hoorde dat hij kwartiermaker van de Nationale Politie werd, liet hij bij de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) letterlijk alles uit zijn handen vallen en ging hij ogenblikkelijk aan het werk met zijn nieuwe opdracht. Bouman kreeg het bevrijdende telefoontje tijdens het wekelijkse overleg van het managementteam van de AIVD; hij liep de vergaderzaal uit, keerde na een paar minuten terug en zei: 'Zo. Ik word dus de kwartiermaker van de Nationale Politie.' Vervolgens liep hij terug naar zijn zitplaats, pakte de voorzittershamer die hij daar altijd had liggen, overhandigde deze aan zijn plaatsvervanger Jan-Kees Goet en liep weer naar buiten. En dat was dat.

Bouman begon niet meteen met nadenken over hoe die Nationale Politie eruit zou komen te zien, want dat kwam later pas. Hij ging eerst op zoek naar mensen met wie hij de klus kon klaren. Hij begon van bovenaf. Wie zou zijn eerste vertrouweling, zijn tweede man of vrouw moeten worden?

Al snel was het in de gangen van het AIVD-kantoor in Zoetermeer – waar Bouman in zijn nieuwe functie voorlopig kantoor bleef houden – een komen en gaan van korpschefs en andere kopstukken binnen de politiewereld. Op papier heetten ze *courtesy calls* of kennismakingsgesprekken, maar ze waren zeker niet vrijblijvend. Bouman beoordeel-

de alle bezoekers op hun geschiktheid om ofwel opgenomen te worden in zijn team van landelijke kwartiermakers, ofwel om kwartiermaker te worden van een van de elf eenheden van de nieuwe Nationale Politie. Bouman kwam tot de conclusie dat er maar één persoon was die hij als plaatsvervanger wilde: Ruud Bik, op dat moment de baas van het Korps landelijke politiediensten (KLPD). Ook Bik had op het lijstje van Opstelten gestaan, maar de minister en zijn ambtenaren vonden dat hij te veel onderdeel uitmaakte van de oude 'politie-elite'. Opstelten had besloten dat Bik zou worden aangesteld als nieuwe baas van het korps Amsterdam-Amstelland, waar zittend korpschef Bernard Welten later dat jaar zou vertrekken. Maar voor Bouman was Bik perfect als tweede man: hij was een bevlogen, operationeel ingestelde politiebaas met sterke ideeën over wat er schortte aan de politie en hoe dat kon worden verbeterd. Ze vulden elkaar zakelijk en persoonlijk ook goed aan, met Bouman als beslisser en Bik als de inhoudelijke man. Bouman vertelde Opstelten dat Ruud Bik, en niemand anders, het moest worden. Voor de plek in Amsterdam moest hij maar verder zoeken. Opstelten vond het goed.

Begin april, tijdens zijn vakantie op Sicilië, werd Bik gebeld door Bouman met de vraag of hij plaatsvervangend kwartiermaker wilde worden. Hij kreeg een paar dagen bedenktijd, maar besloot al snel dat hij het graag wilde doen, omdat hij invloed wilde uitoefenen op de richting van de 'hervorming' die hij dacht dat de komst van de Nationale Politie ging betekenen. Daarnaast wilde hij voorkomen dat het KLPD, dat in het regionale politiebestedel een bijzondere – volgens critici bevoorrechte – positie innam, in het nieuwe bestel 'gesloopt zou worden'. Maar voor Bik was het vooral een *call of duty*. Er werd een eervol beroep op hem gedaan en daaraan gaf hij gehoor. 'Zo zit ik nu eenmaal in elkaar,' zegt hij daar zelf over.¹

Bouman en Bik bogen zich vervolgens over de vraag wie er nog meer in hun team van landelijke kwartiermakers moest komen. Het ministerie had eerder al besloten dat er drie kwartiermakers moesten komen: één eindbaas (tevens beoogd korpschef), één plaatsvervanger (die bij de Nationale Politie ook verantwoordelijk was voor operationele politiezaken) en één kwartiermaker voor de bedrijfsvoering (te-

vens beoogd directeur Bedrijfsvoering in de latere korpsleiding). Een team van drie mensen dus. Maar Bouman en Bik wilden er een vierde bij. Ze voorzagen dat hun 'pure' werk als kwartiermakers al snel zou worden aangevuld met een groeiende en steeds prominentere rol in de besturing van het dagelijkse politiewerk. En dan was één persoon voor de operationele zaken gewoon te weinig. Ze wilden er één voor het bouwen aan de Nationale Politie en één voor de zogenoemde *going concern*, de dagelijkse besturing van de politieorganisatie. Bouman en Bik kwamen al snel uit bij Jannine van den Berg, die op dat moment de baas van de politie in Kennemerland was. Bik had haar goed leren kennen in zijn tijd bij de Utrechtse politie; ze behoorde tot het groepje vrouwen dat begin jaren negentig door toenmalig korpschef Jan Wiarda was klaargestoomd voor topfuncties binnen de politie. Van den Berg paste uitstekend in het profiel dat Bouman en Bik voor ogen hadden: gepokt en gemazeld in alle aspecten van het politiewerk, operationeel ingesteld en dus zeker geen 'managerstype'. Ook op dit punt legde Bouman zonder veel omhaal zijn wensen neer bij de minister: hij wilde een extra kwartiermaker en hij wilde Jannine van den Berg. En net zoals eerder, toen het over Bik ging, deed Opstelten daar niet moeilijk over. Hij vond dat Bouman alle ruimte moest krijgen om zijn eigen team samen te stellen en stemde toe. Binnen een week was het allemaal geregeld.

Het invullen van de functie van kwartiermaker voor de bedrijfsvoering leverde echter meer discussie op tussen Bouman en Opstelten en ook Bouman en Bik praatten hierover lang door. Het departement wilde voor de bedrijfsvoering graag iemand van buiten aanstellen en geen zogeheten 'blauwe baas'; ze hadden al een topambtenaar van het ministerie van Financiën op het oog. Bouman twijfelde, maar Bik was tegen: hij wilde per se iemand die echt snapte dat bij de politie de bedrijfsvoering ten dienste staat van het politiewerk op straat. Toch een blauwe baas dus, maar dan wel eentje met verstand van bedrijfsvoering. Bik wilde Leon Kuijs, op dat moment de korpschef van de politie Brabant-Zuid-Oost en sinds 2009 voorzitter van de Raad van Korpschefs. In die hoedanigheid had hij de politie vertegenwoordigd in het landelijke arbeidsvoorwaardenoverleg met de minister van BZK en de vier politievakbonden. Kuijs lag goed bij de bonden en dat was

een niet onbelangrijk pluspunt. Maar bij Bouman en vooral binnen het departement bleef de twijfel hangen: was het wel verstandig om de omvorming en centralisatie van de bedrijfsvoering, wat zo'n beetje de kern was van de opdracht aan de kwartiermakers, in handen te geven van een blauwe politiebaas? En als je dat al zou doen, was Leon Kuijs, die qua leiderschapsstijl meer bekendstond als diplomaat dan als doordouwer, dan wel de juiste keuze? Deze discussie en deze twijfels kwamen aan de oppervlakte in de stroeve sollicitatiegesprekken die Kuijs voerde met Bouman en met het ministerie. Maar Bouman volgde uiteindelijk het oordeel van Bik en de minister volgde wederom het oordeel van Bouman. Kuijs moest het worden. Daarmee was de zaak beklonken, maar Kuijs zelf hield geen goed gevoel over aan de procedure. 'Het was de eerste baan waarin ik me niet welkom heb gevoeld. Wantrouwen en vijandigheid vanuit het departement. Dat heeft me vanaf de eerste dag onzeker gemaakt.'

Er voegde zich in juni 2011 nog een vijfde persoon bij het team van landelijke kwartiermakers: Aad Meijboom. Meijboom was tot februari 2010 korpschef van de politie Rotterdam-Rijnmond geweest, maar moest opstappen na de zogeheten 'strandrellen' in Hoek van Holland. In september 2010 stelde het Korpsbeheerdersberaad hem aan als Landelijk Chief Information Officer (LCIO) van de politie, met de opdracht om bij de Voorziening tot samenwerking Politie Nederland (VtsPN) de ICT-problemen van de politie aan te pakken en te zorgen voor één informatiehuishouding voor alle regionale politiekorpsen.

Het was echter niet zo dat Meijboom vanuit die landelijke functie min of meer automatisch als LCIO van de Nationale Politie zou toetreden tot Boumans team van landelijke kwartiermakers. Bouman en Opstelten wilden iemand uit het politieveld, maar directeur-generaal Politie Dick Schoof en zijn plaatsvervanger Sandor Gaastra wilden beslist een ICT'er. Bovendien hadden zij weinig fiducia in Meijboom. De discussie liep zo hoog op dat Opstelten de knoop moest doorhakken. Hij volgde nogmaals de voorkeur van Bouman en besloot dat Meijboom het werd. Meijboom voelde zelf goed aan dat de ambtelijke top van Veiligheid en Justitie hem niet wilde als kwartiermaker: 'Mijn werk als LCIO ging vooral over het op orde brengen van de vraagkant van de politie-ICT. Dat deed ik ook en daardoor ontstond steeds beter

zicht op de povere staat van de aanbodkant. Dat zorgde voor spanning met v&j, dat daarvoor nog steeds verantwoordelijk was. Het werd me duidelijk dat ik bij het ministerie, met uitzondering van de minister zelf, weinig vrienden had.'

En zo completeerde Gerard Bouman zijn team van landelijke kwartiermakers. Naast hemzelf dus vier 'blauwe bazen': twee voor het operationele politiewerk, een voor de bedrijfsvoering en een voor de ICT. Het ministerie had liever gezien dat er een mix zou zijn van politiemensen en mensen van buiten. 'De samenstelling van het team van kwartiermakers en het al dan niet opnemen van niet-blauwe leden daarin, speelde vanaf het begin,' herinnert een hooggeplaatste v&j-ambtenaar zich. 'Bouman heeft die strijd gewonnen.' Dat kwam doordat Bouman bij het samenstellen van zijn team alle vertrouwen en ruimte van Opstelten kreeg. Wat zeker meehielp was dat ook de politievakbonden vertrouwen hadden in Bouman: hij paste goed in het gewenste profiel van eerst hard breken met het oude en daarna pas opbouwen. De vakbonden bemoeiden zich daarom niet actief met de keuze voor Bouman en zijn team kwartiermakers. Daar was overigens ook een meer strategische reden voor. Han Busker, destijds voorzitter van de Nederlandse Politiebond (NPB): 'Wij wilden als politiebonden niet verantwoordelijk zijn voor die keuze; die moest echt bij Opstelten liggen. Alleen dan konden we later, als dat nodig zou blijken, tegenmacht gaan organiseren.'

Een leeg kantoor en een 'blijje ambtenarendoos'

Maandag 16 mei 2011 was de eerste echte werkdag van Gerard Bouman na zijn formele aanstelling per 1 mei. In de weken daarvoor had hij tientallen gesprekken gevoerd met de minister en zijn ambtenaren, de voorzitters van de politievakbonden en met vrijwel alle kopstukken uit de politietop. Hij had zijn team van landelijke kwartiermakers bijna compleet en het was ook echt zijn team. Hij had zich ook een goed oordeel kunnen vormen over de huidige bazen van de 26 korpsen en eigen ideeën opgedaan over welke daarvan mee konden naar de Nationale Politie en, onvermijdelijk, ook over welke niet. Want het nieuwe

korps ging uit tien regionale eenheden en één landelijke eenheid bestaan; dat was eind 2010 al opgeschreven in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte I. De selectie van de beoogde bazen van die elf nieuwe eenheden, die ‘regionale kwartiermakers’ werden genoemd, stond vanaf het begin hoog op de agenda van Bouman, evenals het binnenhalen van een ondersteunende staf en een organisatieadviesbureau om hem te helpen de heel krappe tijdlijnen in zijn kwartiermakeropdracht te halen. Die waren afgestemd op de start van de Nationale Politie op 1 januari 2012, nog geen zeven maanden later. Er was werkelijk geen seconde te verliezen.

In de pers werd ruim aandacht besteed aan de start van Bouman als kwartiermaker van de Nationale Politie. De beelden die van hem werden geschetst – doorgaans afkomstig van mensen die bij de politie, het OM en de AIVD met hem hadden gewerkt – waren een mix van bewondering en scepsis: ‘onorthodox’, ‘zakelijk’, ‘snelle beslisser’, ‘charismatisch’, ‘slim’. Maar ook: ‘bot’, ‘niet te sturen’, ‘een groot kind’, ‘de eeuwige motoragent’, ‘sociaal onhandig’. Over het algemeen werd geoordeeld dat Bouman wel de juiste man was voor deze klus, maar wat die precies inhield, was op dat moment nog niet helemaal duidelijk: geldbesparing, strakkere sturing, een betere aanpak van criminaliteit? De 26 ‘eilandjes’ (de bestaande 25 regionale politiekorpsen en het KLPD) uit het regionale bestel omsmeden tot één landelijke politieorganisatie? Opstelten had zich hierover tot op dat moment niet laten horen, anders dan dat hij regelmatig kritisch nieuws over de politie aangreep om de komst van de Nationale Politie in de schijnwerpers te zetten. Duidelijk was wel dat ‘supercommissaris’ Bouman een ‘monsterklus’ wachtte.²

Het contrast tussen deze verwachtingen, de krankzinnige deadlines, het vele werk dat Bouman de weken daarvoor al had gedaan en Boumans allereerste werkdag in Den Haag kon bijna niet groter zijn. Het ministerie had tijdelijke kantooruimte geregeld op de 27ste verdieping van de ‘Hoftoren’ in Den Haag, waar op dat moment het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) waren gevestigd. Daar reed Bouman dus naartoe op die bewolkte maandagochtend, 16 mei 2011. Chauffeur Sander Vogelaar van het ministerie haalde hem op bij zijn

huis in Rhoon, vlak onder Rotterdam. Tot Vogelaars verrassing moest dat met zijn eigen auto en niet met een dienstauto. In Rhoon aangekomen begreep Vogelaar waarom dat was: toen het hek van de oprit van Boumans huis openzwaaide, zag hij daar een zwarte Mercedes E500 staan, gepantserd en wel. Die was Boumans dienstauto geweest als hoofd van de AIVD en die had hij gewoon meegenomen op zijn laatste dag in Zoetermeer. Bouman gooide Vogelaar de sleutels toe en gaf hem een kaartje waarop zijn telefoonnummers stonden en de code van zijn toegangshek. 'Zo, nu heb je alles,' zei hij. Vogelaar nam ook de tas van Bouman over. Die was licht die ochtend, want er zat alleen een krantje in. Op weg naar Den Haag merkte Vogelaar al snel dat Bouman een actieve en eigenzinnige passagier was die zelf ideeën had over de te rijden route en ook van opschieten hield. Opvallend was dat Bouman op een stuk snelweg bij Europoort per se de linkerrijbaan wilde aanhouden. Hij legde Vogelaar uit dat hij op die plek een paar jaar eerder op de rechterbaan hard achterop was aangereden.

Rond 09.30 uur kwamen ze in Den Haag bij de Hoftoren aan, waar een medewerker van het ministerie van Veiligheid en Justitie hen opwachtte. Er waren nog geen echte toegangspassen beschikbaar, dus Bouman en zijn chauffeur kregen voorlopig een gastenpas. Op de 27ste verdieping stapten ze uit de lift en betraden ze de nieuwe werkruimte van de Kwartiermaker Nationale Politie: een volstrekt lege, ellipsvormige ruimte met ongeveer twintig werkkamers rondom het centrale lift- en trappenhuis van de Hoftoren. Ze liepen een rondje, dronken een kop koffie en maakten afspraken met de medewerker van V&J over het maken van foto's voor definitieve toegangspassen en meer van dat soort administratieve dingen. Daarna koos Bouman een kamer tegenover de ingang. Op het bureau lag een doos met kantoorbenodigdheden, een pen en een leeg notitieblok. Bouman legde zijn tas op het bureau en liep naar het raam. 'Wat gaan we doen?' vroeg Vogelaar. 'Ik heb geen idee,' zei Bouman, 'maar we hebben in ieder geval een mooi uitzicht.' Bouman zelf over die eerste dag in de Hoftoren: 'Tja, ik dacht: dat zal wel enorm druk worden. Nou, niet dus. Er gebeurde niks. Dat moest ik allemaal op gang gaan brengen. Ik zat daar met die blij ambtenarendoos en een leeg velletje papier. Het moest allemaal nog even indalen.'

Kort daarna arriveerden ook Boumans eerste twee medewerkers: managementassistente Cynthia Lahman en adviseur Sander Hendriks. Lahman was afkomstig van het politiekorps Haaglanden en Hendriks van het ministerie van BZK, en beiden waren oude bekenden van Bouman. Later die ochtend kwamen ook Dick Schoof, Sandor Gaastra en departementaal programmamanager Vorming Nationale Politie Marcel Cramwinckel langs op de Hoftoren, met taart voor bij de koffie. Verder was er die dag niet zoveel te doen en rond een uurtje of vier reed Vogelaar Bouman weer terug naar Rhoon.

Medewerkers binnenhalen en zendingswerk verrichten

In de dagen en weken daarna werd het snel drukker op de 27ste verdieping van de Hoftoren. Jannine van den Berg en Ruud Bik waren eind mei de eersten van het team kwartiermakers die zich bij Bouman voegden. Beiden namen hun eigen vertrouwde adviseurs mee. Bik en Van den Berg gingen samen op zoek naar mensen die de kwartiermakerorganisatie konden opbouwen en leiden. Ze kwamen al na een paar dagen uit bij Eddy Lassche, een energieke voormalige districtschef uit het Utrechtse met ervaring in organisatieverandering bij de politie, en bij Rob Schoemaker, die op dat moment als baas van het Nederlands Politie Instituut (NPI) verantwoordelijk was voor de ondersteuning van de Raad van Korpschefs en het Korpsbeheerdersberaad (KBB). De functie van 'stafchef' van de kwartiermakerorganisatie werd een duobaan, met Schoemaker voor de interne organisatie en Lassche voor de inhoudelijke aspecten van het werk. Hun eerste prioriteit was zo snel mogelijk meer mensen erbij halen, want al over een paar weken moest het eerste product (het 'plan van aanpak' voor de vorming van de Nationale Politie) worden opgeleverd. Schoemaker maakte een lijstje van kandidaten en belde met hen en hun bazen of liet Van den Berg of Bik dat doen. Er werd grote druk uitgeoefend om nieuwe mensen zo snel mogelijk te laten beginnen, liefst de volgende dag of de volgende week.

Lieuwe Luinenburg, een bestuurlijk adviseur van de Amsterdamse

korpschef Bernard Welten, was op woensdag 31 mei aan het wandelen in Duitsland toen hij een telefoontje kreeg van Ruud Bik. Of hij naar de kwartiermakerorganisatie wilde komen en of dat de maandag daarop al zou kunnen. Luinenburg ging even zitten om na te denken, belde met Welten om toestemming te vragen en belde Bik direct daarna terug met zijn antwoord: 'Ik kom. Maar dat zal op dinsdag zijn en niet op maandag, anders heb ik geen tijd om mijn bureau in Amsterdam leeg te maken.'

Zoals Luinenburg waren er meer. Op allerlei politiebureaus en kantoren in Nederland kregen politiemedewerkers en ambtenaren van verschillende ministeries soortgelijke urgente telefoontjes uit Den Haag: wil je ons komen helpen? Wanneer kun je komen? En zo druppelden in mei en juni mensen binnen op de 27ste verdieping van de Hoftoren. Er was op dat moment niet veel structuur en houvast in de kwartiermakerorganisatie. Mensen kwamen binnen op hun eerste werkdag, stelden zich voor en zochten een werkplek. Luinenburg: 'Ik stapte de lift uit en zag Gerard Bouman zitten in een kamer. Die kende ik helemaal niet. Bouman vroeg: "Wat kom je doen?" Ik zei: "Werken." Bouman zei: "Zoek dan maar een kamer."'

Het merendeel van de nieuwe aanwas was afkomstig van de politie en daarbinnen weer uit de persoonlijke netwerken van Bouman, Bik, Van den Berg en Schoemaker. Sommigen kwamen van de Haagse ministeries (V&J en BZK) en sommigen van het NPI. Lang niet iedereen kende elkaar. Er was geen formele taakverdeling, geen overlegstructuur, geen postsysteem en, behalve e-mailaccounts van V&J, geen gezamenlijke ICT. Williët Brouwer kwam eind mei vanuit het ministerie van V&J naar de Hoftoren. 'Ik had geen idee wat ik moest gaan doen. Op een gegeven moment kwam het dossier "Politieacademie" voorbij. Dat vond ik een relevant onderwerp, waarbij ik met mijn kennis van het reilen en zeilen bij V&J van betekenis kon zijn. Daarom ben ik dat gaan doen.'

De kwartiermakers waren in deze periode vooral druk met het voeren van eerste dan wel hernieuwde kennismakingsgesprekken met politiebazen, burgemeesters, de top van het OM en vakbondsvoorzitters. De strekking van die gesprekken was steeds: wij zijn er. Wij gaan aan het werk. Wij gaan veel met elkaar te maken hebben. Wie ben jij?

Wat vind je van de Nationale Politie? Hoe zit je erin?

Er werd veel overlegd met het ministerie, vooral over de selectie van de regionale kwartiermakers voor de elf eenheden van de Nationale Politie. Het ging nog niet heel specifiek over de vorming van de Nationale Politie of over de opdracht die Bouman als kwartiermaker had gekregen. De houding van het ministerie was: we hebben een kwartiermaker, laat die zijn weg maar vinden. De ambtenaren van het ministerie hadden in maart een uitvoeringsprogramma gemaakt, direct daarna een ruim geformuleerde opdracht voor de kwartiermaker geschreven en waren benieuwd wat hij daarmee ging doen. Er was daarnaast genoeg te doen, want ook voor het ministerie waren de tijdlijnen extreem krap. Opstelten had aangekondigd dat hij de nieuwe Politiewet op 1 januari 2012 in werking wilde hebben. Dat betekende dat deze belangrijke wet in iets meer dan een halfjaar door de Tweede en de Eerste Kamer moest worden gejaagd en daar ging het zomerreces van het parlement nog van af.

Op Boumans tweede werkdag, dinsdag 17 mei, vergaderde hij voor het eerst formeel, in zijn rol als kwartiermaker, met minister Opstelten en zijn ambtenaren. Dat gebeurde in de nieuwe hoogbouw van het ministerie van V&J, letterlijk om de hoek van Boumans kantoor in de Hoftoren. Eerst had hij een startbijeenkomst met de leiding van het directoraat-generaal Politie (DG POL) en daarna had hij het eerste overleg met de minister, dat 'Opdrachtgever-opdrachtnemeroverleg' (OGO) werd genoemd. Er werd gesproken over de selectie van de kwartiermakers van de elf eenheden en dan vooral over de vraag hoe dat proces zou moeten verlopen. De verwachting was dat burgemeesters en het OM op die benoemingen de nodige invloed wilden uitoefenen en dat kon uitlopen op een langdurig proces. Opstelten besloot dat hij deze lastige opgave helemaal aan Bouman overliet. Die mocht zijn eigen team samenstellen, maar moest het dan ook maar regelen met de burgemeesters en officieren van justitie, was zijn redenatie.

De houding van en de verhouding met de (regio)burgemeesters op zichzelf waren ook onderwerp van gesprek. Directeur-generaal Politie Dick Schoof en zijn programmamanager Marcel Cramwinckel hadden vanaf februari een tour gemaakt langs alle tien 'driehoeken' van de

nieuwe Nationale Politie, om zendingswerk te verrichten en meningen te peilen. Daaruit kwam naar voren dat er weliswaar draagvlak was voor de Nationale Politie, maar ook dat de burgemeesters zich grote zorgen maakten over hun toekomstige invloed op het werk van de politie. 'Het is niet langer de politie van de regio, maar van Den Haag', zo hadden Schoof en Cramwinckel tijdens hun ronde vaak gehoord. Ook waren er zorgen over een mogelijke afname van de prestaties van de politie, zowel in de fase van 'kwartiermaken' (door een onduidelijke rolverdeling tussen de kwartiermakers en de zittende korpschefs) als daarna (door het samenvoegen van de huidige korpsen en het overwinnen van cultuurverschillen). Wilde de Nationale Politie slagen, zo vonden de burgemeesters, dan moesten burgers en politiemedewerkers zo snel mogelijk de voordelen ervan ervaren. Voor burgers waren dat ruimere aangiftemogelijkheden, meer blauw op straat en een hoger oplossingspercentage in de opsporing. Voor medewerkers waren dat minder bureaucratie, meer toegang tot speciale expertise en betere middelen.

Na deze eerste vergaderingen ontstond een vast patroon van overleg tussen de kwartiermakers, de minister en zijn ambtenaren: een wekelijks overleg tussen het team kwartiermakers en de top van het DG POL ('Gecombineerd MT', oftewel Combi-MT) en een tweewekelijks overleg tussen de kwartiermaker en de minister, waarbij ook plaatsvervangend kwartiermaker Bik en directeur-generaal Schoof aanwezig waren. Intern begonnen de landelijke kwartiermakers vanaf juni ook met het voeren van gestructureerd overleg: twee vergaderingen per week. Tijdens het allereerste overleg, op 10 juni, kwam meteen de vraag op hoe het team kwartiermakers zich zou noemen. Iemand opperde 'korpsleiding', maar dat ging Bouman op dat moment nog te ver. Hij zei: 'We zijn een team en we hebben iets te managen. Dus zijn we een managementteam.'³ Het overleg heette vanaf dat moment 'MT van de kwartiermaker Nationale Politie', oftewel MT-KNP.

Voor Bouman en zijn team werd in deze opstartperiode snel duidelijk hoe hun speelveld eruitzag en wat daarin de uitdagingen waren. Ze moesten in een noodtempo plannen gaan maken, maar kregen ook alle gelegenheid om daar de juiste mensen bij te zoeken. Ze bevonden zich in een tijdelijke, unieke ruimte tussen aan de ene kant de vastgestelde

ambities van het kabinet en de minister van Veiligheid en Justitie en aan de andere kant de bazen en bestuurders van het huidige politiebestedel. Ze hadden een opdracht die door veel van die hoofdrolspelers als bedreigend werd ervaren, maar ze hadden geen macht. Om te slagen waren heel sterke persoonlijke vertrouwensrelaties nodig, bijna een soort bloedband – tenminste, zo voelden zij dat. Aan de binnenkant hadden vooral Bouman en Bik zo'n speciale band, aan de buitenkant waren het Bouman, Opstelten en Schoof die zich sterk aan elkaar verbonden. Dat waren, zoals Ruud Bik het uitdrukt, 'relaties op een bijna primitief niveau'.

Na deze eerste maand van opstarten was het tijd voor een eerste overleg met het zogeheten 'gezag' van de nieuwe Nationale Politie: de tien beoogde 'regioburgemeesters' en de voorzitter van het College van procureurs-generaal van het Openbaar Ministerie. Dat vond plaats op 23 juni 2011.